

OBSAH:

- **Dôchodkové poistenie**
 - **Vianočný príspevok za rok 2011 po novom**
- **Výber poistného**
 - **Osobitné určenie vymeriavacieho základu zamestnanca na platenie poistného na sociálne poistenie rozpočítaním príjmu**
- **Nemocenské poistenie**
 - **Doby nemocenského poistenia získané podľa právnych predpisov Veľkej Británie**
- **Poistenie v nezamestnanosti**
 - **Posúdenie nároku na dávku v nezamestnanosti z procesného hľadiska**
- **Lekárska posudková činnosť**
 - **Časť papierovej komunikácie s lekármi v Sociálnej poisťovni skončí - nahradí ju elektronická**
 - **Keď bolí chrbát: Ochorenia chrbtice**
- **PORADŇA**
 - **Inštitút neobmedzených vychádzok**
 - **Dočasná pracovná neschopnosť a evidencia uchádzačov o zamestnanie**

Vianočný príspevok za rok 2011 po novom

Tak ako je v posledných rokoch zvykom, aj tento rok vyplatí Sociálna poisťovňa veľkej skupine dôchodcov tzv. vianočný príspevok, ktorý je štátnou sociálnou dávkou. Suma a teda aj výpočet vianočného príspevku sa oproti minulým rokom mení a stáva sa tak adresnejším. Kto má na vianočný príspevok nárok a v akej výške, o tom sa už dočítate v nasledujúcich riadkoch.

S príchodom vianočného obdobia vzniká Sociálnej poisťovni (ale aj iným platiteľom dôchodkov zo systému sociálneho poistenia Slovenskej republiky) povinnosť vyplatiť niektorým poberateľom dôchodkov vianočný príspevok za rok 2011. Hovorí o tom zákon č. 592/2006 Z. z. o poskytovaní vianočného príspevku niektorým poberateľom dôchodku v znení neskorších predpisov.

Komu vznikne nárok na vyplatenie vianočného príspevku za rok 2011?

Na vianočný príspevok má nárok pri splnení zákonných podmienok niekoľko kategórií dôchodcov. Sociálna poisťovňa vyplatí vianočný príspevok za kalendárny rok 2011 poberateľovi **starobného** dôchodku, **predčasného starobného** dôchodku, **invalidného** dôchodku, **vdovského** dôchodku, **vdoveckého** dôchodku, **sirotského** dôchodku a **sociálneho dôchodku**, ktorý sa vypláca podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, **ak poberateľ dôchodku spĺňa nasledovné podmienky:**

- 1. má nárok na výplatu** niektorého z uvedených dôchodkov **za mesiac december 2011,**
- 2. má bydlisko na území Slovenskej republiky,**
- 3. suma dôchodku, prípadne úhrnná suma** vyplácaných **dôchodkov nepresiahne** za mesiac december 2011 **sumu 461,40 eur**, t. j. sumu zodpovedajúcu 60 % priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky vykázané Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok 2010.

Treba zdôrazniť, že **Sociálna poisťovňa** pri posúdení skutočnosti, či poberateľ dôchodku má nárok na vianočný príspevok (a ak áno, potom v akej sume), **musí** podľa zákona o vianočnom príspevku **zohľadniť aj** sumu výsluhového dôchodku, invalidného výsluhového dôchodku, vdovského výsluhového dôchodku, vdoveckého výsluhového dôchodku, sirotského výsluhového dôchodku, ktoré boli prekvalifikované alebo vypočítané z dôchodkov priznaných podľa všeobecných právnych predpisov o sociálnom zabezpečení, tiež aj sumu vdovského výsluhového dôchodku, vdoveckého výsluhového dôchodku, sirotského výsluhového dôchodku priznaného z výsluhového zabezpečenia podľa zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a vyplateného poberateľovi príslušným platiteľom týchto dôchodkov za mesiac december 2011.

Kedy sa vyplatí vianočný príspevok

Sociálna poisťovňa vyplatí vianočný príspevok **v deň výplaty dôchodku v decembri 2011**, ak poberateľovi dôchodku bol dôchodok priznaný pred 1. decembrom 2011 a výplata tohto dôchodku mu naďalej patrí, alebo **v deň poukázania doplatku na dôchodku**, ak sa pravidelná výplata dôchodku nestihla zariadiť od výplatného termínu za mesiac december 2011. Vianočný **príspevok** Sociálna **poisťovňa vyplatí poberateľovi** dôchodku **alebo inému príjemcovi dôchodku**, ktorý je oprávnený na preberanie dôchodku.

Zmena oproti roku 2010 – adresnejší príspevok

Oproti roku 2010, kedy sa k dôchodkom zaradeným do ôsmich pásiem poskytoval vianočný príspevok v ôsmich sumách, **sa vianočný príspevok v roku 2011 poskytne v závislosti od konkrétnej sumy dôchodku**. Zákonom č. 242/2011 Z. z., ktorý novelizoval zákon o vianočnom príspevku, sa odstránili „pásmové rozpätia“ v snahe predísť situáciám, v ktorých dôchodok z dôvodu malého prekročenia pásmového rozpätia prechádzal do iného pásma, v ktorom sa vianočný príspevok poskytol v nižšej sume. To, aké sumy vianočného príspevku sa k dôchodkom vyplácali v roku 2010, uvádza nasledujúca tabuľka:

Suma dôchodku	Suma vianočného príspevku v roku 2010
do 186,20 EUR	66,39 EUR
186,30 EUR – 223,40 EUR	62,69 EUR
223,50 EUR – 260,60 EUR	58,95 EUR
260,70 EUR – 297,80 EUR	55,23 EUR
297,90 EUR – 335,10 EUR	51,50 EUR
335,20 EUR – 372,30 EUR	47,78 EUR
372,40 EUR – 409,50 EUR	44,06 EUR
409,60 EUR – 446,70 EUR	40,34 EUR

Tento rok teda dochádza k výraznej zmene určovania sumy vianočného príspevku. Budú adresnejšie a tak pre dôchodcov spravodlivejšie.

V akej sume sa poskytne vianočný príspevok za rok 2011?

Vianočný príspevok za rok 2011 bude Sociálna poisťovňa vyplácať v rozpätí **od 66,39 eur do 39,24 eur**.

Zákon o vianočnom príspevku zároveň stanovuje hornú hranicu **vianočného príspevku - 66,39 eur**, ktorý **patrí k tomu dôchodku** (dôchodkom) za mesiac december 2011, **ktorý nepresiahne sumu najviac 189,80 eur** mesačne.

Maximálna suma dôchodku vyplateného za mesiac december 2011, ku ktorému vianočný príspevok patrí, **nesmie presiahnuť sumu 461,40 eur** mesačne.

Ak suma dôchodku, resp. úhrnná suma dôchodkov **je v rozsahu od 189,90 eur** mesačne **do 461,40 eur** mesačne, suma vianočného príspevku je v rozmedzí súm **66,39 eur až 39,24 EUR**, pričom sa určí podľa vzorca:

$VP = 66,39 - 0,10 \times (D - 189,83)$, kde

VP je suma vianočného príspevku,

66,39 je maximálna suma vianočného príspevku,

D je suma dôchodku / úhrnná suma dôchodkov patriacich za december 2011,

189,83 je suma životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu podľa zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Suma vianočného príspevku určená podľa toho vzorca sa zaokrúhľuje na najbližší eurocent nahor.

Niektoré sumy VP podľa sumy dôchodku/ dôchodkov za rok 2011

Suma (v eurách)					
Dôchodok	VP	Dôchodok	VP	Dôchodok	VP
do 189,80	66,39	190,70	66,31	300,00	55,38
189,90	66,39	190,80	66,30	330,00	52,38
190,00	66,38	190,90	66,29	350,00	50,38
190,10	66,37	191,00	66,28	400,00	45,38
190,20	66,36	192,00	66,18	430,00	42,38
190,30	66,35	193,00	66,08	450,00	40,38
190,40	66,34	250,00	60,38	451,00	40,28
190,50	66,33	251,00	60,28	461,30	39,25
190,60	66,32	252,00	60,18	461,40	39,24

VP = vianočný príspevok

Kto vypláca vianočný príspevok

Vianočný príspevok za rok 2011 vyplatí ten platiteľ dôchodku zo sociálneho poistenia Slovenskej republiky, ktorý vypláca dôchodok, ku ktorému vianočný príspevok patrí. Takýmto platiteľom, okrem Sociálnej poisťovne, je aj Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia, Colné riaditeľstvo SR, Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže, Ministerstvo vnútra SR, Slovenská informačná služba a Národný bezpečnostný úrad.

Ak dôchodky, ku ktorým patrí vianočný príspevok, v decembri 2011 vypláca Sociálna poisťovňa a jeden zo spomínaných úradov, **vianočný príspevok vyplatí ten platiteľ, ktorý vypláca dôchodok vo vyššej sume.**

Platiteľ dôchodku vyplatí vianočný príspevok poberateľovi dôchodku **bez písomnej žiadosti** poberateľa dôchodku, zároveň však poberateľovi dôchodku nie je doručovaná žiadna písomná informácia o sume vianočného príspevku.

Príklad 1:

Vo výplatnom termíne za mesiac december 2011 Sociálna poisťovňa vyplatí invalidný dôchodok v sume 209,00 eur a Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia, vyplatí sirotský výsluhový dôchodok v sume 222,90 eur podľa zákona č. 328/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov. Vo výplatnom termíne za mesiac december 2011 vianočný príspevok

v sume 42,20 eur vyplatí Sociálna poisťovňa, pretože vianočný príspevok patrí k invalidnému dôchodku, a nie k sirotskému výsluhovému dôchodku priznanému z výsluhového zabezpečenia podľa zákona č. 328/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov, avšak Sociálna poisťovňa musí prihladiť na sumu sirotského výsluhového dôchodku vyplateného Vojenským úradom sociálneho zabezpečenia vo výplatnom termíne za mesiac december 2011.

Príklad 2:

Vo výplatnom termíne za mesiac december 2011 vyplatí Sociálna poisťovňa starobný dôchodok v sume 55,60 eur a vdovecký dôchodok v sume 76,40 eur a Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia výsluhový dôchodok, na ktorý bol prekvalifikovaný starobný dôchodok, v sume 301,90 eur. Vianočný príspevok v sume 41,99 eur vo výplatnom termíne za mesiac december 2011 vyplatí Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia, pretože suma dôchodku, ktorý vyplatí vo výplatnom termíne za mesiac december 2011, je najvyššia zo súm vyplatených dôchodkov za mesiac december 2011.

Ďalšie zásady

Pri poskytovaní vianočného príspevku Sociálna poisťovňa **prihliadne** aj na sumu dôchodku, ktorá sa z dôvodu výkonu zrážok z dôchodku poberateľovi dôchodku nepoukazuje, **neprihliadne** sa však na dôchodok vyplácaný z cudziny.

Sociálna poisťovňa nevyplatí vianočný príspevok poberateľovi dôchodku, o ktorého priznaní alebo uvoľnení rozhoduje po 30. novembri 2011 a ktorému vianočný príspevok vyplatil už niektorý zo spomínaných úradov. Vianočný príspevok sa tiež nevyplatí k preddavku na dôchodok. Nepatrí ani k dôchodku manželky.

Sociálna poisťovňa odhaduje, že vianočný príspevok za rok 2011 vyplatí 1 153 272 poberateľom dôchodkov. Počíta pritom s rozpočtom 68 378 000 eur na vyplatenie vianočného príspevku a úhradu nákladov spojených s jeho výplatou.

*Iveta Rizikyová,
Sociálna poisťovňa, ústredie*

Osobitné určenie vymeriavacieho základu zamestnanca na platenie poistného na sociálne poistenie rozpočítaním príjmu

Pri určení vymeriavacieho základu zamestnanca v určitých osobitých prípadoch sa od 1. januára 2011 používa nové ustanovenie § 139b zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“). Túto informáciu by si mali všimnúť najmä zamestnávateľia, aby správne rozpočítavali príjmy pre účely určenia vymeriavacieho základu, z ktorého vypočítajú odvody zamestnanca.

Ustanovenie § 139b zákona sa používa pri určení vymeriavacieho základu zamestnanca na účely nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti, teda zamestnanca s pravidelným mesačným príjmom, ak je mu zamestnávateľom zúčtovaný príjem podľa § 5 ods. 1 písm. a) až h), ods. 2 alebo 3 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, ktorý je predmetom dane a nie je od dane oslobodený (ďalej len „príjem zo závislej činnosti“) po zániku jeho povinného poistenia zamestnanca. Ďalej sa toto ustanovenie aplikuje pri určení vymeriavacieho základu, ak je zamestnancovi na účely dôchodkového poistenia, teda zamestnancovi s nepravidelným príjmom, zúčtovaný príjem zo závislej činnosti počas trvania alebo po skončení jeho povinného dôchodkového poistenia zamestnanca.

Ak zamestnancovi s pravidelným mesačným príjmom alebo nepravidelným príjmom je zúčtovaný príjem zo závislej činnosti po zániku povinného poistenia, vymeriavací základ je pomerná časť tohto príjmu pripadajúca na každý kalendárny mesiac trvania tohto poistenia v poslednom kalendárnom roku trvania poistenia. To znamená, že ak napríklad zamestnancovi trvalo povinné poistenie od 1. júla 2007 do 31. marca 2011 a zamestnávateľ mu dodatočne zúčtuje napríklad odmenu, ktorá je príjmom zo závislej činnosti, v mesiaci júl 2011 za mesiac jún 2011, teda za obdobie po zániku povinného poistenia, suma tejto odmeny sa pomerne rozpočíta na mesiace január až marec 2011, teda na kalendárne mesiace trvania povinného poistenia zamestnanca v poslednom kalendárnom roku trvania jeho poistenia. Suma odmeny sa teda vydolí tromi a pomerné časti tejto odmeny sú vymeriavací základ na platenie poistného na sociálne poistenie za mesiace január až marec 2011, pričom sa rešpektuje inštitút maximálneho vymeriavacieho základu na platenie poistného na sociálne poistenie.

Ak zamestnancovi s nepravidelným príjmom je zúčtovaný príjem zo závislej činnosti počas trvania jeho dôchodkového poistenia, vymeriavací základ je pomerná časť tohto príjmu pripadajúca na každý kalendárny mesiac trvania tohto poistenia v poslednom kalendárnom roku okrem obdobia, za ktoré bolo zaplatené poistné na dôchodkové poistenie z maximálneho vymeriavacieho základu na platenie poistného na dôchodkové poistenie (príjem sa teda nerozpočítava na kalendárne mesiace, v ktorých bol už v konkrétnom poistnom vzťahu dosiahnutý maximálny vymeriavací základ na platenie poistného na dôchodkové poistenie). To znamená, že ak napríklad zamestnancovi s nepravidelným príjmom trvá povinné dôchodkové poistenie od 1. januára 2011 a zamestnávateľ mu prvýkrát zúčtuje príjem zo závislej činnosti v mesiaci máj 2011 za mesiac apríl 2011, tento príjem sa pomerne rozpočíta na mesiace január až apríl 2011, teda na kalendárne mesiace trvania povinného poistenia zamestnanca v aktuálnom kalendárnom roku trvania jeho poistenia. Tento príjem sa teda vydolí štyrmi a pomerné časti tohto príjmu sú vymeriavací základ na platenie poistného na dôchodkové poistenie za mesiace január až apríl 2011, pričom sa rešpektuje inštitút maximálneho vymeriavacieho základu na platenie poistného na dôchodkové poistenie.

Tento spôsob určenia vymeriavacieho základu zamestnanca, ustanovený v § 139b zákona, sa použije najskôr za obdobie od 1. januára 2011. Na obdobie trvania poistenia zamestnanca do 31. decembra 2010 sa pri aplikácii tohto ustanovenia neprihliada. To znamená, že podmienkou pre možnosť aplikácie tohto ustanovenia zákona, je trvanie povinného poistenia zamestnanca v období po 31. decembri 2010. Zúčtovaný príjem zamestnávateľ rozúčtuje na každý kalendárny mesiac trvania poistenia okrem mesiaca, v ktorom zúčtovanie vykonal, s výnimkou situácie, ak zamestnávateľ vykoná zúčtovanie príjmu ešte v mesiaci, za ktorý tento príjem zúčtováva. Faktické vyplatenie príjmu zamestnancovi je irelevantné.

V súvislosti s kalendárnymi mesiacmi, na ktoré sa rozpočítava príjem zo závislej činnosti ako vymeriavací základ, upozorňujeme, že ak mal zamestnanec v období na ktoré sa má rozpočítať príjem prerušené povinné poistenie zamestnanca, príjem sa rozpočíta na kalendárne mesiace od skončenia posledného prerušenia povinného poistenia. V prípade, ak bezprostredne po prerušení povinného poistenia nasleduje zánik poistenia, teda medzi prerušením poistenia a zánikom poistenia nie je obdobie trvania povinného poistenia, príjem sa rozpočíta na kalendárne mesiace trvania povinného poistenia pred prerušením poistenia.

Ďalej je dôležité zdôrazniť, že k aplikácii ustanovenia § 139b, teda k rozpočítavaniu zúčtovaného príjmu zo závislej činnosti po zániku povinného poistenia, dochádza len v prípade, ak bol tento príjem zúčtovaný v súvislosti so zaniknutým právnym vzťahom a teda zaniknutým povinným poistením. V prípade, ak je zamestnancovi zúčtovaný príjem po zániku jeho povinného poistenia zamestnanca, ale právo na tento príjem je založené novým, iným právnym vzťahom, nedochádza k rozpočítavaniu príjmu na predchádzajúce obdobia, ale k posúdeniu vzniku nového povinného poistenia zamestnanca.

Príklady

Príklad 1

Zamestnancovi s pravidelným mesačným príjmom skončí pracovný pomer 30. apríla 2011. V mesiaci júl 2011 (zúčtovanie miezd za mesiac jún 2011) mu zamestnávateľ zúčtuje príjem zo závislej činnosti v sume 622,00 EUR.

Tento príjem zamestnávateľ rozpočíta pomernou časťou 155,50 EUR na mesiace január 2011 až apríl 2011 a vypočíta poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie. Pri určení vymeriavacieho základu za mesiace január 2011 až apríl 2011 pritom rešpektuje inštitút maximálneho mesačného vymeriavacieho základu.

Vo Výkaze poistného a príspevkov - príloha príjmov zúčtovaných v mesiaci júl 2011 zamestnávateľ uvedie nasledovné:

2. Zoznam zamestnancov, vymeriavacie základy a odvodené poistné a príspevky											
Por. číslo	Obdobie	Rodné číslo	Počítka, dni	Previdelný príjem	Nepravidelný príjem						
1	012011	1234567890	31	☒	☐						
Vym. základ pre NP	Vym. základ pre SP a SDs	Vym. základ pre IP	Vym. základ pre PVN	Vym. základ pre UP	Vym. základ pre GP	Vym. základ pre RFs					
155,50	155,50	155,50	155,50	155,50	155,50	155,50					
NP - zamestnávateľ	SP a SDs - zamestnávateľ	IP - zamestnávateľ	PVN - zamestnávateľ	UP - zamestnávateľ	GP - zamestnávateľ	RFs - zamestnávateľ					
2,17	21,77	4,66	1,55	1,24	0,38	7,38					
NP - zamestnanec	SP - zamestnanec	IP - zamestnanec	PVN - zamestnanec								
2,17	6,22	4,66	1,55								
2	022011	1234567890	28	☒	☐						
Vym. základ pre NP	Vym. základ pre SP a SDs	Vym. základ pre IP	Vym. základ pre PVN	Vym. základ pre UP	Vym. základ pre GP	Vym. základ pre RFs					
155,50	155,50	155,50	155,50	155,50	155,50	155,50					
NP - zamestnávateľ	SP a SDs - zamestnávateľ	IP - zamestnávateľ	PVN - zamestnávateľ	UP - zamestnávateľ	GP - zamestnávateľ	RFs - zamestnávateľ					
2,17	21,77	4,66	1,55	1,24	0,38	7,38					
NP - zamestnanec	SP - zamestnanec	IP - zamestnanec	PVN - zamestnanec								
2,17	6,22	4,66	1,55								
3	032011	1234567890	31	☒	☐						
Vym. základ pre NP	Vym. základ pre SP a SDs	Vym. základ pre IP	Vym. základ pre PVN	Vym. základ pre UP	Vym. základ pre GP	Vym. základ pre RFs					
155,50	155,50	155,50	155,50	155,50	155,50	155,50					
NP - zamestnávateľ	SP a SDs - zamestnávateľ	IP - zamestnávateľ	PVN - zamestnávateľ	UP - zamestnávateľ	GP - zamestnávateľ	RFs - zamestnávateľ					
2,17	21,77	4,66	1,55	1,24	0,38	7,38					
NP - zamestnanec	SP - zamestnanec	IP - zamestnanec	PVN - zamestnanec								
2,17	6,22	4,66	1,55								
4	042011	1234567890	30	☒	☐						
Vym. základ pre NP	Vym. základ pre SP a SDs	Vym. základ pre IP	Vym. základ pre PVN	Vym. základ pre UP	Vym. základ pre GP	Vym. základ pre RFs					
155,50	155,50	155,50	155,50	155,50	155,50	155,50					
NP - zamestnávateľ	SP a SDs - zamestnávateľ	IP - zamestnávateľ	PVN - zamestnávateľ	UP - zamestnávateľ	GP - zamestnávateľ	RFs - zamestnávateľ					
2,17	21,77	4,66	1,55	1,24	0,38	7,38					
NP - zamestnanec	SP - zamestnanec	IP - zamestnanec	PVN - zamestnanec								
2,17	6,22	4,66	1,55								

Príklad 2

Zamestnávateľ v mesiaci november 2011 (zúčtovanie miezd za mesiac október 2011) konateľovi spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorý je zamestnancom s nepravidelným príjmom od 1. januára 2011, zúčtuje odmenu v sume 1 555,00 EUR.

Tento príjem zamestnávateľ rozpočíta pomernou časťou 155,50 EUR na mesiace január 2011 až október 2011 a vypočíta poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie. Pri určení vymeriavacieho základu za mesiace január 2011 až október 2011 pritom rešpektuje inštitút maximálneho mesačného vymeriavacieho základu.

Vo Výkaze poistného a príspevkov - príloha príjmov zúčtovaných v mesiaci november 2011 zamestnávateľ uvedie nasledovné:

2. Zoznam zamestnancov, vymeriavacie základy a odvodené poisťné a príspevky

Por. číslo	Odobie	Rodné číslo	Počítací dni	Previdelný príjem	Nepravidelný príjem	
1	012011	1234567890	31		X	
Vym. základ pre NP	Vym. základ pre \$Pa \$DS	Vym. základ pre IP	Vym. základ pre PVI	Vym. základ pre UP	Vym. základ pre GP	Vym. základ pre RFs
0,00	155,50	155,50	0,00	0,00	0,00	155,50
NP - zamestnávateľ	\$Pa \$DS - zamestnávateľ	IP - zamestnávateľ	PVI - zamestnávateľ	UP - zamestnávateľ	GP - zamestnávateľ	RFs - zamestnávateľ
0,00	21,77	4,66	0,00	0,00	0,00	7,38
NP - zamestnanec	\$Pa \$DS - zamestnanec	IP - zamestnanec	PVI - zamestnanec	UP - zamestnanec	GP - zamestnanec	RFs - zamestnanec
0,00	6,22	4,66	0,00	0,00	0,00	0,00
2	022011	1234567890	28		X	
Vym. základ pre NP	Vym. základ pre \$Pa \$DS	Vym. základ pre IP	Vym. základ pre PVI	Vym. základ pre UP	Vym. základ pre GP	Vym. základ pre RFs
0,00	155,50	155,50	0,00	0,00	0,00	155,50
NP - zamestnávateľ	\$Pa \$DS - zamestnávateľ	IP - zamestnávateľ	PVI - zamestnávateľ	UP - zamestnávateľ	GP - zamestnávateľ	RFs - zamestnávateľ
0,00	21,77	4,66	0,00	0,00	0,00	7,38
NP - zamestnanec	\$Pa \$DS - zamestnanec	IP - zamestnanec	PVI - zamestnanec	UP - zamestnanec	GP - zamestnanec	RFs - zamestnanec
0,00	6,22	4,66	0,00	0,00	0,00	0,00
3	032011	1234567890	31		X	
Vym. základ pre NP	Vym. základ pre \$Pa \$DS	Vym. základ pre IP	Vym. základ pre PVI	Vym. základ pre UP	Vym. základ pre GP	Vym. základ pre RFs
0,00	155,50	155,50	0,00	0,00	0,00	155,50
NP - zamestnávateľ	\$Pa \$DS - zamestnávateľ	IP - zamestnávateľ	PVI - zamestnávateľ	UP - zamestnávateľ	GP - zamestnávateľ	RFs - zamestnávateľ
0,00	21,77	4,66	0,00	0,00	0,00	7,38
NP - zamestnanec	\$Pa \$DS - zamestnanec	IP - zamestnanec	PVI - zamestnanec	UP - zamestnanec	GP - zamestnanec	RFs - zamestnanec
0,00	6,22	4,66	0,00	0,00	0,00	0,00
4	042011	1234567890	30		X	
Vym. základ pre NP	Vym. základ pre \$Pa \$DS	Vym. základ pre IP	Vym. základ pre PVI	Vym. základ pre UP	Vym. základ pre GP	Vym. základ pre RFs
0,00	155,50	155,50	0,00	0,00	0,00	155,50
NP - zamestnávateľ	\$Pa \$DS - zamestnávateľ	IP - zamestnávateľ	PVI - zamestnávateľ	UP - zamestnávateľ	GP - zamestnávateľ	RFs - zamestnávateľ
0,00	21,77	4,66	0,00	0,00	0,00	7,38
NP - zamestnanec	\$Pa \$DS - zamestnanec	IP - zamestnanec	PVI - zamestnanec	UP - zamestnanec	GP - zamestnanec	RFs - zamestnanec
0,00	6,22	4,66	0,00	0,00	0,00	0,00
5	052011	1234567890	31		X	
Vym. základ pre NP	Vym. základ pre \$Pa \$DS	Vym. základ pre IP	Vym. základ pre PVI	Vym. základ pre UP	Vym. základ pre GP	Vym. základ pre RFs
0,00	155,50	155,50	0,00	0,00	0,00	155,50
NP - zamestnávateľ	\$Pa \$DS - zamestnávateľ	IP - zamestnávateľ	PVI - zamestnávateľ	UP - zamestnávateľ	GP - zamestnávateľ	RFs - zamestnávateľ
0,00	21,77	4,66	0,00	0,00	0,00	7,38
NP - zamestnanec	\$Pa \$DS - zamestnanec	IP - zamestnanec	PVI - zamestnanec	UP - zamestnanec	GP - zamestnanec	RFs - zamestnanec
0,00	6,22	4,66	0,00	0,00	0,00	0,00

Por. číslo	Obdobie	Rodné číslo	Počet dní	Pravidelný príjem	Nepravidelný príjem
6	062011	1234567890	30		☒
Vym. základ pre NP	Vym. základ pre \$Pa \$D\$	Vym. základ pre IP	Vym. základ pre PVI	Vym. základ pre UP	Vym. základ pre GP
0,00	155,50	155,50	0,00	0,00	0,00
NP - zamestnávateľ	\$Pa \$D\$ - zamestnávateľ	IP - zamestnávateľ	PVI - zamestnávateľ	UP - zamestnávateľ	GP - zamestnávateľ
0,00	21,77	4,66	0,00	0,00	0,00
NP - zamestnanec	\$P - zamestnanec	IP - zamestnanec	PVI - zamestnanec	UP - zamestnanec	GP - zamestnanec
0,00	6,22	4,66	0,00	0,00	0,00
					Vym. základ pre RF\$
					155,50
					RF\$ - zamestnávateľ
					7,38
					RF\$ - zamestnanec

Por. číslo	Obdobie	Rodné číslo	Počet dní	Pravidelný príjem	Nepravidelný príjem
7	072011	1234567890	31		☒
Vym. základ pre NP	Vym. základ pre \$Pa \$D\$	Vym. základ pre IP	Vym. základ pre PVI	Vym. základ pre UP	Vym. základ pre GP
0,00	155,50	155,50	0,00	0,00	0,00
NP - zamestnávateľ	\$Pa \$D\$ - zamestnávateľ	IP - zamestnávateľ	PVI - zamestnávateľ	UP - zamestnávateľ	GP - zamestnávateľ
0,00	21,77	4,66	0,00	0,00	0,00
NP - zamestnanec	\$P - zamestnanec	IP - zamestnanec	PVI - zamestnanec	UP - zamestnanec	GP - zamestnanec
0,00	6,22	4,66	0,00	0,00	0,00
					Vym. základ pre RF\$
					155,50
					RF\$ - zamestnávateľ
					7,38
					RF\$ - zamestnanec

Por. číslo	Obdobie	Rodné číslo	Počet dní	Pravidelný príjem	Nepravidelný príjem
8	082011	1234567890	31		☒
Vym. základ pre NP	Vym. základ pre \$Pa \$D\$	Vym. základ pre IP	Vym. základ pre PVI	Vym. základ pre UP	Vym. základ pre GP
0,00	155,50	155,50	0,00	0,00	0,00
NP - zamestnávateľ	\$Pa \$D\$ - zamestnávateľ	IP - zamestnávateľ	PVI - zamestnávateľ	UP - zamestnávateľ	GP - zamestnávateľ
0,00	21,77	4,66	0,00	0,00	0,00
NP - zamestnanec	\$P - zamestnanec	IP - zamestnanec	PVI - zamestnanec	UP - zamestnanec	GP - zamestnanec
0,00	6,22	4,66	0,00	0,00	0,00
					Vym. základ pre RF\$
					155,50
					RF\$ - zamestnávateľ
					7,38
					RF\$ - zamestnanec

Por. číslo	Obdobie	Rodné číslo	Počet dní	Pravidelný príjem	Nepravidelný príjem
9	092011	1234567890	30		☒
Vym. základ pre NP	Vym. základ pre \$Pa \$D\$	Vym. základ pre IP	Vym. základ pre PVI	Vym. základ pre UP	Vym. základ pre GP
0,00	155,50	155,50	0,00	0,00	0,00
NP - zamestnávateľ	\$Pa \$D\$ - zamestnávateľ	IP - zamestnávateľ	PVI - zamestnávateľ	UP - zamestnávateľ	GP - zamestnávateľ
0,00	21,77	4,66	0,00	0,00	0,00
NP - zamestnanec	\$P - zamestnanec	IP - zamestnanec	PVI - zamestnanec	UP - zamestnanec	GP - zamestnanec
0,00	6,22	4,66	0,00	0,00	0,00
					Vym. základ pre RF\$
					155,50
					RF\$ - zamestnávateľ
					7,38
					RF\$ - zamestnanec

Por. číslo	Obdobie	Rodné číslo	Počet dní	Pravidelný príjem	Nepravidelný príjem
10	102011	1234567890	31		☒
Vym. základ pre NP	Vym. základ pre \$Pa \$D\$	Vym. základ pre IP	Vym. základ pre PVI	Vym. základ pre UP	Vym. základ pre GP
0,00	155,50	155,50	0,00	0,00	0,00
NP - zamestnávateľ	\$Pa \$D\$ - zamestnávateľ	IP - zamestnávateľ	PVI - zamestnávateľ	UP - zamestnávateľ	GP - zamestnávateľ
0,00	21,77	4,66	0,00	0,00	0,00
NP - zamestnanec	\$P - zamestnanec	IP - zamestnanec	PVI - zamestnanec	UP - zamestnanec	GP - zamestnanec
0,00	6,22	4,66	0,00	0,00	0,00
					Vym. základ pre RF\$
					155,50
					RF\$ - zamestnávateľ
					7,38
					RF\$ - zamestnanec

Príklad 3

Zamestnancovi s pravidelným mesačným príjmom skončí pracovný pomer 30. apríla 2011. Od 1. marca 2011 do 31. marca 2011 má prerušené povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti z dôvodu čerpania pracovného voľna bez náhrady mzdy (neplatené voľno). V mesiaci júl 2011 (zúčtovanie miezd za mesiac jún 2011) mu zamestnávateľ zúčtuje príjem zo závislej činnosti v sume 155,50 EUR.

Tento príjem zamestnávateľ rozpočíta len na mesiac apríl 2011 a vypočíta poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie. Pri stanovení vymeriavacích základov za apríl 2011 pritom rešpektuje inštitút maximálneho mesačného vymeriavacieho základu.

Vo Výkaze poistného a príspevkov - príloha príjmov zúčtovaných v mesiaci júl 2011 zamestnávateľ uvedie nasledovné:

2. Zoznam zamestnancov, vymeriavacie základy a odvodené poistné a príspevky											
Por. číslo	Obdobie	Rodné číslo	Počet dní	Pravidelný príjem	Nepravidelný príjem						
1	042011	1234567890	30	☒	☐						
Vym. základ pre NP	Vym. základ pre \$Pa \$D\$	Vym. základ pre IP	Vym. základ pre PVI	Vym. základ pre UP	Vym. základ pre GP	Vym. základ pre RFS					
155,50	155,50	155,50	155,50	155,50	155,50	155,50					
NP - zamestnávateľ	\$Pa \$D\$ - zamestnávateľ	IP - zamestnávateľ	PVI - zamestnávateľ	UP - zamestnávateľ	GP - zamestnávateľ	RFS - zamestnávateľ					
2,17	21,77	4,66	1,55	1,24	0,38	7,38					
NP - zamestnanec	\$Pa \$D\$ - zamestnanec	IP - zamestnanec	PVI - zamestnanec								
2,17	6,22	4,66	1,55								

Vykazovanie

Vymeriavací základ zamestnanca určený podľa ustanovenia § 139b zákona a odvodené poistné na sociálne poistenie zamestnávateľ vykazuje na osobitnom tlačíve „Výkaz poistného a príspevkov“ a tlačíve „Výkaz poistného a príspevkov – príloha“ (nie na tlačíve „Mesačný výkaz poistného a príspevkov“ a tlačíve „Mesačný výkaz poistného a príspevkov – príloha“). Na tlačíve Výkaz poistného a príspevkov – príloha v okienku „Príjmy zúčtované v mesiaci“ zamestnávateľ uvádza mesiac, v ktorom vykonal zúčtovanie príjmov podľa § 139b zákona, napr. v prípade zúčtovania príjmu zo závislej činnosti za júl 2011, ktoré je vykonávané v mesiaci august 2011, zamestnávateľ uvedie 082011. V tomto výkaze uvádza zamestnávateľ obdobia, na ktoré pripadá pomerná časť zúčtovaného príjmu zo závislej činnosti ako vymeriavací základ.

Splatnosť

Pri platení poistného z vymeriavacieho základu zamestnanca určeného podľa § 139b zákona je poistné splatné do ôsmeho dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom bol zúčtovaný príjem zo závislej činnosti. Ak posledný deň lehoty splatnosti poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie pripadne na sobotu, nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty splatnosti poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie najbližší nasledujúci pracovný deň. To znamená, že ak napríklad zamestnávateľ zamestnancovi zúčtuje príjem zo závislej činnosti v mesiaci august 2011, poistné na sociálne poistenie v súvislosti so zúčtovaním tohto príjmu je splatné do 8. septembra 2011.

Mgr. Andrea Zahoranová
 Sociálna poisťovňa, ústredie
 odbor výberu poistného

Doby nemocenského poistenia získané podľa právnych predpisov Veľkej Británie

Nárok na niektoré nemocenské dávky (materské u všetkých poistencov, nemocenské a ošetrovné u dobrovoľne nemocensky poistených osôb) je podmienený

dosiahnutím určitej doby nemocenského poistenia v sledovanom období. Ide o 270 dní v posledných dvoch rokoch pred pôrodom, resp. pred vznikom dočasnej pracovnej neschopnosti alebo pred vznikom potreby ošetrovania. Sociálna poisťovňa pritom zohľadňuje aj doby nemocenského poistenia získané podľa právnych predpisov iného členského štátu EÚ. Tieto doby potvrdzujú príslušné inštitúcie členských štátov EÚ spravidla na formulári E 104.

Členské štáty EÚ sú od 1. mája 2010 do zavedenia elektronickej výmeny údajov (kedy sa budú tieto informácie vymieňať elektronicky prostredníctvom tzv. SEDov) zaviazané uznávať informácie o dobách nemocenského poistenia na akomkoľvek dokumente vydanom inou inštitúciou. Znamená to, že potvrdzovanie dôb nemocenského poistenia môže prebiehať nielen formou formuláru E 104 (túto formu od 1. mája 2010 zvolila i Sociálna poisťovňa), ale napríklad i prostredníctvom papierovej verzie SEDov, alebo iného platného dokumentu. Takúto situáciu Sociálna poisťovňa eviduje vo vzťahu k Veľkej Británii, ktorá od 1. mája 2010 odstúpila od potvrdzovania dôb sociálneho poistenia prostredníctvom E – formulárov a namiesto nich pristúpila k potvrdzovaniu dôb nemocenského poistenia na účely peňažnej dávky v chorobe a materstve na tzv. výkaze poistenia.

Tlačivá z Veľkej Británie

V súčasnosti sa Sociálna poisťovňa vo vzťahu k Veľkej Británii pri výmene informácií o dosiahnutých dobách nemocenského poistenia stretáva i s papierovými SEDmi. Na tieto účely slúžia SED S 040 (*Žiadosť o potvrdenie obdobia poistenia v chorobe a materstve*) a S 041 (*Odpoveď na žiadosť o potvrdenie obdobia poistenia v chorobe a materstve*). Preto v prípade, ak poistenec pri uplatňovaní nároku na nemocenskú dávku podľa slovenských právnych predpisov požiada Sociálnu poisťovňu o zohľadnenie dôb nemocenského poistenia získaných vo Veľkej Británii, bude Sociálna poisťovňa tieto doby vyžadovať spravidla prostredníctvom SEDu S 040. Súčasťou tohto SEDu je i skutočnosť, či žiadosť smeruje k potvrdeniu dôb nemocenského poistenia získaných na účely vecnej alebo peňažnej dávky v chorobe a materstve. Vecnými dávkami v chorobe a materstve je pritom podľa právnych predpisov Slovenskej republiky potrebné rozumieť dávky poskytované zo zdravotného poistenia, t. j. lekárska starostlivosť, lieky a pod. Peňažné dávky v chorobe a materstve sú dávky (peňažné plnenia) poskytované Sociálnou poisťovňou (nemocenské, materské a ošetrovné). **Na účely peňažnej dávky v chorobe a materstve podľa slovenských právnych predpisov sú relevantné doby nemocenského poistenia získané na účely peňažnej dávky.**

Formulár Veľkej Británie je na internete

Podľa dostupných informácií od klientov Sociálnej poisťovne v prípade žiadosti o potvrdenie dôb nemocenského poistenia získaných podľa právnych predpisov Veľkej Británie (či už zo strany klienta alebo zo strany Sociálnej poisťovne), inštitúcia sociálneho zabezpečenia Veľkej Británie spravidla od klientov vyžaduje na bližšie ozrejenie prípadu i vyplnenie formulára, na základe ktorého je možné vystaviť potvrdenie o potrebných dobách sociálneho poistenia. Tento formulár je dostupný na internetovej adrese <http://www.hmrc.gov.uk/forms/2005/ca3916.pdf>.

Konkrétne postupy pri vyplnení formulára sa nachádzajú na webovej stránke <http://search2.hmrc.gov.uk/kb5/hmrc/forms/view.page?record=f0RK6voTwxU&formId=398>

V prípade, ak o potvrdenie dôb nemocenského poistenia podľa právnych predpisov Veľkej Británie žiada príslušnú inštitúciu Veľkej Británie priamo klient, je potrebné, aby žiadal o potvrdenie doby nemocenského poistenia na účely **peňažných dávok** v chorobe a materstve. Na tento účel odporúčame v bode 7 vyššie uvedeného formulára uviesť, že žiadosť sa týka potvrdenia dôb poistenia pre prípad peňažných dávok v chorobe a materstve.

*Mgr. Katarína Dokupilová,
Sociálna poisťovňa, ústredie*

Posúdenie nároku na dávku v nezamestnanosti z procesného hľadiska

Každý z nás sa môže dostať do situácie, keď príde o prácu a svoju novú sociálnu situáciu potrebuje na istý čas preklenúť poberaním dávky v nezamestnanosti. Ako postupovať pri požiadaní o dávku v nezamestnanosti a čo všetko musí Sociálna poisťovňa v zmysle zákona pre priznanie nároku od takéhoto žiadateľa vyžadovať?

Konanie sa začína predložením žiadosti o dávku v nezamestnanosti miestne príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne, obvykle podľa miesta trvalého bydliska žiadateľa. Za žiadosť sa považuje priamo rozhodnutie o zaradení poistenca do evidencie uchádzačov o zamestnanie, ktoré vydáva príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny. Je to jedna z podmienok nároku na dávku v nezamestnanosti. Nárok na túto dávku posudzuje a priznanú dávku vypláca pobočka Sociálnej poisťovne. Na to, aby mohlo dôjsť k posúdeniu nároku na dávku, je teda potrebné konanie dvoch orgánov, ktoré musia spolupracovať aj po jej priznaní, napríklad z pohľadu kontroly, či je poberateľ ešte stále vedený v evidencii, aby nedochádzalo k preplatom.

V prípade, ak príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny nezaradí klienta do evidencie uchádzačov o zamestnanie, nie je možné platne požiadať o dávku v nezamestnanosti a dávkové konanie sa ani nezačne. Výnimkou z toho pravidla je jednorazové požiadanie o vyplatenie polovice dávky v nezamestnanosti z nevyčerpanej časti podporného obdobia priznanej v predchádzajúcom období. V takomto prípade sa rozhodnutie o zaradení poistenca do evidencie uchádzačov o zamestnanie nevyžaduje.

Požiadanie o dávku v nezamestnanosti

Žiadosť o dávku v nezamestnanosti - rozhodnutie o zaradení do evidencie uchádzačov o zamestnanie predloží žiadateľ miestne príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne. Miestna príslušnosť pobočiek sa určuje podľa trvalého pobytu žiadateľa. To platí aj v prípade, ak bol žiadateľ o dávku ešte v období, počas ktorého bol zamestnaný a v ktorom za neho odvádzal odvody na poistenie v nezamestnanosti zamestnávateľ, vedený v inej pobočke Sociálnej poisťovne. Ak má teda žiadateľ trvalý pobyt v Bardejove, miestne príslušná pobočka Sociálnej poisťovne na posúdenie nároku na dávku v nezamestnanosti bude Sociálna poisťovňa, pobočka Bardejov, napriek tomu, že ako zamestnanec bol vedený podľa svojho zamestnávateľa, napr. v Sociálnej poisťovni, pobočka Bratislava.

Ak žiadateľ predloží rozhodnutie o zaradení do evidencie uchádzačov o zamestnanie na miestne nepríslušnú pobočku Sociálnej poisťovne, tá jeho žiadosť postúpi na miestne príslušnú pobočku.

Dokumenty potrebné na posúdenie nároku na dávku v nezamestnanosti

Spolu so žiadosťou o dávku v nezamestnanosti je potrebné predložiť aj ďalšie dokumenty, z ktorých sú zrejmé údaje nevyhnutné na dôsledné došetrenie skutkového stavu a dôkladné posúdenie nároku na dávku. Takýmto dokladom je predovšetkým tlačivo *Žiadosť o dávku v nezamestnanosti*, ktoré nahradilo predtým v praxi používané *Potvrdenie žiadateľa na účely nároku na dávku v nezamestnanosti*. Na tomto tlačive okrem svojich osobných údajov uvádza žiadateľ aj prehľad dôb poistenia v posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie, pričom uvádza aj doby poistenia dosiahnuté podľa právnych predpisov členského štátu Európskej únie, Európskeho hospodárskeho priestoru a Švajčiarska. Tento prehľad dôb poistenia je len informatívny a pomáha preveriť skutkový stav, ktorý vykonáva pobočka. Pri posúdení nároku na dávku v nezamestnanosti sa následne vychádza z potvrdení zamestnávateľov a formulárov vystavených príslušnými zahraničnými inštitúciami.

Okrem iného sa vpisujú do tlačiva *Žiadosť o dávku v nezamestnanosti* aj údaje o prípadnom poberaní alebo uplatnení si nároku na dôchodok, o poberaní dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi, o exekúciách vedených proti žiadateľovi, o maloletých deťoch a vyživovaných osobách. Podpisom žiadateľ deklaruje, že údaje sú pravdivé, ako i to, že si je vedomý právnych následkov pri poskytnutí nesprávne uvedených údajov. Súčasťou tlačiva *Žiadosť o dávku v nezamestnanosti* je aj poučenie, v ktorom sú prehľadným spôsobom zhrnuté podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti, spôsob výpočtu dávky, doba jej poskytovania, ako i povinnosti príjemcu dávky v nezamestnanosti.

Ďalším dôležitým tlačivom je *Potvrdenie zamestnávateľa na účely nároku na dávku v nezamestnanosti*. Predkladá sa vtedy, ak do posudzovaného obdobia spadajú aj doby poistenia v nezamestnanosti dosiahnuté z výkonu činnosti zamestnanca na území Slovenskej republiky. Okrem identifikácie zamestnávateľa a prehľadu dosiahnutej doby poistenia v nezamestnanosti sú súčasťou tohto tlačiva údaje o prerušení poistenia v nezamestnanosti, vylúčení povinnosti platiť poistné na poistenie v nezamestnanosti, dosiahnuté vymeriavacie základy a vykonané zrážky zo mzdy.

Ďalšími dokladmi, ktoré môžu byť potrebné k posúdeniu nároku v závislosti od okolností konkrétneho prípadu, sú *Potvrdenie o platení poistného na poistenie v nezamestnanosti na účely nároku na dávku v nezamestnanosti*, *Potvrdenie o platení*

poistného na výsluhový príspevok na účely nároku na dávku v nezamestnanosti, či príslušné formuláre zahraničných inštitúcií.

Došetrovanie skutkového stavu

Pred vydaním rozhodnutia je potrebné presne a úplne zistiť skutočný stav veci. Pri tomto posudzovaní sa objasňujú rovnako dôkladne všetky rozhodujúce skutočnosti bez ohľadu na to, či svedčia v prospech, alebo v neprospech účastníka konania.

Ako dôkaz je brané všetko, čo môže prispieť k zisteniu a objasneniu skutočného stavu veci, najmä výpovede účastníkov konania a vyjadrenia účastníkov konania a svedkov, odborné posudky, znalecké posudky, správy, listiny, vyjadrenia a potvrdenia iných fyzických a právnických osôb. Nedokazujú sa skutočnosti všeobecne známe alebo skutočnosti známe z činnosti Sociálnej poisťovne.

Účastník konania má právo a zároveň povinnosť navrhnúť dôkazy na podporu svojich tvrdení. Hodnotenie dôkazov vykonáva Sociálna poisťovňa podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz osobitne a všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti. Ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola Sociálna poisťovňa vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala, uvedie Sociálna poisťovňa v písomnom vyhotovení rozhodnutia.

Lehota na rozhodnutie

Na posúdenie nároku na dávku v nezamestnanosti a vydanie rozhodnutia je stanovená 60 dňová lehota. Táto začína plynúť od momentu doručenia žiadosti na miestne príslušnú pobočku Sociálnej poisťovne. Ak je rozhodnutie o zaradení do evidencie uchádzačov o zamestnanie predložené miestne nepríslušnej pobočke Sociálnej poisťovne, lehota na vydanie rozhodnutia začne plynúť až odo doručenia žiadosti miestne príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne. V mimoriadne zložitých prípadoch môže dôjsť k predĺženiu tejto lehoty o ďalších 60 dní, o čom - ako aj o dôvodoch predĺženia - Sociálna poisťovňa žiadateľa písomne informuje. V prípade závažnejších dôvodov, ktoré vedú k nemožnosti rozhodnúť v zákonnej lehote, môže dôjsť k prerušeniu konania. V konaní sa následne pokračuje po odpadnutí dôvodov, pre ktoré sa konanie prerušilo.

Vydanie a oznámenie rozhodnutia

Či už nárok na dávku v nezamestnanosti vznikne alebo nevznikne, príslušná pobočka o tom vydáva písomné rozhodnutie. Rozhodnutie musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti. Obsahuje výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní.

Rozhodnutie o dávke v nezamestnanosti sa v praxi najčastejšie oznamuje doručením, pričom to, či je na pošte podané ako bežná listová zásielka alebo ako doporučená zásielka s doručenkou a poznámkou „do vlastných rúk“, závisí od toho, či sa rozhodnutím dávka v nezamestnanosti priznáva alebo nie.

Rozhodnutie o priznaní dávky v nezamestnanosti sa doručuje ako bežná listová zásielka, pričom sa považuje za doručené druhým dňom po dni podania zásielky na poštovú prepravu. Do tejto dvojdnovej lehoty sa nezapočítava sobota ani deň pracovného pokoja.

Rozhodnutie, ktorým sa dávka v nezamestnanosti nepriznala, sa doručuje ako doporučená zásielka s doručenkou a poznámkou „do vlastných rúk“. Za doručené sa považuje dňom uvedeným na doručenke ako dátum prevzatia. Ak nebol adresát zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržiava, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že písomnosť príde znovu doručiť v určený deň a hodinu. Ak nový pokus o doručenie zostane bezvýsledný, doručovateľ uloží písomnosť na pošte a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát nevyzdvihne písomnosť do troch dní od uloženia, posledný deň tejto lehoty sa považuje za deň doručenia, aj keď sa adresát o uložení nedozvedel. Rozhodnutie sa považuje za doručené aj vtedy, ak účastník konania odmietol rozhodnutie prijať, prípadne ak bolo doručenie rozhodnutia zmarené konaním alebo opomenutím účastníka konania.

Odvolanie proti rozhodnutiu

Proti rozhodnutiu o dávke v nezamestnanosti bez ohľadu na to, či sa dávka priznala alebo nie, má žiadateľ právo odvolať sa. Odvolanie sa podáva na tej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne, ktorá rozhodnutie vydala a možno ho podať v lehote do 30 dní odo dňa oznámenia rozhodnutia. Po uplynutí tejto lehoty už nemožno podať odvolanie a rozhodnutie sa stáva právoplatným. Odvolanie ďalej nemožno podať, ak účastník konania vzal včas podané odvolanie späť, následkom čoho dôjde k zastaveniu odvolacieho konania.

Odvolanie taktiež nemožno podať opakovane, ak sa žiadateľ o dávku v nezamestnanosti písomne vzdal práva na odvolanie. V tomto prípade rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom vzdania sa odvolania.

V prípade nesprávneho alebo absentujúceho poučenia o odvolaní, je odvolanie podané včas a riadne aj vtedy, ak bolo podané do troch mesiacov odo dňa oznámenia účastníkovi konania alebo na nepríslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne.

Včas podané odvolanie má vplyv na odklad právoplatnosti a vykonateľnosti rozhodnutia až do právoplatného skončenia odvolacieho konania. O odvolaní proti rozhodnutiu pobočky Sociálnej poisťovne rozhoduje Sociálna poisťovňa, ústredie. Pobočka, ktorá napadnuté rozhodnutie vydala, môže o odvolaní sama rozhodnúť iba ak odvolaniu v plnom rozsahu vyhovie a ak sa rozhodnutie netýka iného účastníka konania ako toho, ktorý sa odvolal, alebo ak s tým ostatní účastníci konania súhlasia.

Ak prvostupňový orgán nevyhovuje odvolaniu autoremedúrou, Sociálna poisťovňa, ústredie preskúma napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu. Ak je to nevyhnutné, doterajšie konanie doplní, prípadne zistené nedostatky odstráni. Následne, podľa posúdenia správnosti prvostupňového rozhodnutia, toto rozhodnutie zmení alebo zruší, inak odvolanie zamietne a rozhodnutie potvrdí. Rozhodnutie zruší a vec vráti pobočke Sociálnej poisťovne, ktorá rozhodnutie vydala, na nové konanie a rozhodnutie, ak je to vhodnejšie najmä z dôvodov rýchlosti alebo hospodárnosti. Právny názor vyjadrený v rozhodnutí Sociálnej poisťovne, ústredie je pre pobočku záväzný.

Súdne preskúmavanie - žaloba

V prípade nespokojnosti s výsledkom odvolacieho konania má žiadateľ možnosť využiť právo súdneho preskúmania. Zákonným predpokladom však je vyčerpanie riadnych opravných prostriedkov. Ak teda nespokojný žiadateľ nevyužije možnosť podať odvolanie alebo mu lehota na podanie odvolania márne uplynie, príp. sa práva podať odvolanie vzdá

alebo ho po jeho podaní zoberie späť, nie je možné obrátiť sa so žiadosťou o preskúmanie na súd.

Súdne konanie sa začína žalobou, kde žiadateľ je žalobcom a Sociálna poisťovňa, ústredie, žalovanou. Žaloba musí okrem všeobecných náležitostí podania obsahovať označenie rozhodnutia a postupu správneho orgánu, ktoré napadá, vyjadrenie, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie a postup napadá, uvedenie dôvodov, v čom žalobca vidí nezákonnosť rozhodnutia a postupu správneho orgánu, a aký konečný návrh robí. Nie je potrebné, aby bol žiadateľ právne zastúpený.

Žaloba sa podáva do dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredie, na krajskom súde príslušnom podľa trvalého pobytu žalobcu. Ak je žalobca nespokojný aj s rozsudkom krajského súdu, má možnosť obrátiť sa odvolaním na Najvyšší súd Slovenskej republiky.

**JUDr. Kamenistá Zuzana,
oddelenie opravných prostriedkov poistenia v nezamestnanosti,
Sociálna poisťovňa, ústredie**

Časť papierovej komunikácie s lekármi v Sociálnej poisťovni skončí - nahradí ju elektronická

Sociálna poisťovňa pripravila projekt, prostredníctvom ktorého plánuje v priebehu roka 2012 zefektívniť vzájomnú komunikáciu s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti. Títo každý mesiac Sociálnej poisťovni vykazujú zoznam zdravotných výkonov, ktoré urobili na účely sociálneho poistenia. Po novom by sa tak mala významná časť papierovej komunikácie s lekármi zmeniť na elektronickú.

Aké výkazy posielajú lekári

Zdravotné výkony na účely sociálneho poistenia sú špecifické zdravotné výkony, ktoré poskytovatelia zdravotnej starostlivosti realizujú pre potreby Sociálnej poisťovne pri výkone sociálneho poistenia. Taxatívne ich určuje zákon o sociálnom poistení v § 156. Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti posielajú Sociálnej poisťovni tieto dokumenty:

- vystavenie potvrdenia o dočasnej pracovnej neschopnosti,
- vystavenie potvrdenia o potrebe ošetrovania alebo starostlivosti,
- vystavenie potvrdenia o potrebe preradenia na inú prácu,
- vystavenie potvrdenia o očakávanom dni pôrodu,

- vystavenie bodového ohodnotenia pracovného úrazu alebo choroby z povolania na účely náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia,
- vystavenie nálezu o zdravotnom stave na písomné vyžiadanie posudkového lekára,
- zdravotná starostlivosť poskytnutá na písomné vyžiadanie posudkového lekára,
- vystavenie tlačiva "Hlásenie o úraze" a tlačiva "Hlásenie choroby z povolania",
- vystavenie preukazu o trvaní dočasnej pracovnej neschopnosti.

Spracovanie dokumentov

Zdravotné výkony na účely sociálneho poistenia uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti (lekárom) priamo Sociálna poisťovňa. Na tieto účely je poskytovateľ zdravotnej starostlivosti povinný mesačne vykazovať zdravotné výkony s identifikačnými údajmi určenými Sociálnou poisťovňou. V súčasnosti sa postupuje prostredníctvom základných zúčtovacích dokladov, ktoré spolu s faktúrou, zväčša v papierovej forme, poskytovatelia zdravotnej starostlivosti zasielajú na úhradu Sociálnej poisťovni. Príslušná pobočka Sociálnej poisťovne následne prekontroluje ručne všetky jednotlivé zdravotné výkony a po odsúhlasení ich uhrádza na bankový účet poskytovateľa zdravotnej starostlivosti.

Navrhovaná automatizácia procesov predstavuje vytvorenie priestoru na **elektronickú komunikáciu Sociálnej poisťovne s lekármi prostredníctvom Portálu Sociálnej poisťovne** a vytvorenie aplikácie – modulu na evidenciu, kontrolu a úhradu zdravotných výkonov na účely sociálneho poistenia v informačnom systéme Sociálnej poisťovne.

Pre poskytovateľa zdravotnej starostlivosti to bude znamenať nezanedbateľné prínosy vo forme:

- zrýchlenia procesu úhrady vykázaných zdravotných výkonov,
- zníženia administratívnej zaťaženia a nákladov (bezpapierová komunikácia, odstránenie nákladov na poštové služby) a
- okamžitého prístupu cez Portál Sociálnej poisťovne k údajom týkajúcich sa vykázaných zdravotných výkonov, realizovaných úhradách, chybových hláseniach a neschválených zdravotných výkonoch.

Automatizácia procesov bude pre Sociálnu poisťovňu predstavovať zefektívnenie a zrýchlenie interných procesov týkajúcich sa evidencie, kontroly a úhrady zdravotných výkonov (odstránenie zdĺhavej manuálnej práce, eliminácia v súčasnosti novej chybovosti) a z toho vyplývajúca úspora nákladov. Sociálna poisťovňa pritom odhaduje, že by malo ísť o zhruba 164 000 eur ročne.

***RNDr. Zuzana Herdová, CSc.,
Sociálna poisťovňa, ústredie***

Keď bolí chrbát: Ochorenia chrbtice

Ochorenia chrbtice sa považujú za civilizačné choroby. Čo sa týka diagnostiky a liečby patria k jedným z finančne najnáročnejších, významne zaťažujúcich financie zdravotných poisťovní. Spolu so stratami, ktoré vznikajú absenciou v práci, sú tieto náklady ešte vyššie. Ich celosvetový vysoký výskyt, najmä v rozvinutých krajinách odráža trvalé zhoršovanie životného štýlu a pohybového režimu súčasnej populácie – prevláda sedavý spôsob života a pasívne formy oddychu, nezáujem a nechť udržiavať svalový aparát v dobrej kondícii: Chýba teda aktívny prístup k tejto nie ľahkej problematike.

Z histórie

Choroby chrbtice sú staré ako ľudstvo samo. Už archeologické nálezy z Iránu, staré 11 000 rokov pred n. l. ukázali na stavcoch chrbtice kostné výrastky. Podobné nálezy, staré až 4000 rokov pred n. l. sa našli v údolí Nílu a porovnávajú ich s dnešnými patologickými nálezmi na chrbtici sú si morfológicky veľmi podobné.

Dominujúcim symptómom pri ochoreniach chrbtice je bolesť. Už Hipokrates (460-377 pred n. l.) popísal bolesť v chrbtici s vyžarovaním do dolných končatín a hoci príčinu príznakov nepoznal, pokúšal sa o liečbu týchto stavov kúpeľmi a liečivými teplými obkladmi. Galenus (129-199 pred n. l.) hľadal príčinu bolesti chrbtice a identifikoval ju v nesprávnom a výstrednom životnom štýle – víne, sexuálnej neviazanosti a v záhaľčivom spôsobe života.

Stavba chrbtice bola od dávnych čias predmetom pozorovania a výskumov. Dôležitá úloha bola oddávna pripisovaná medzistavcovej platničke, útvaru, ktorý sa nachádza medzi telami chrbticových stavcov. Prvý popis stavby a úlohy medzistavcovej platničky sa nachádza v diele Vesaliusa (1543) a Sydenhama (1624-1689). Z neskoršieho obdobia len v krátkosti spomeniem mená, podľa ktorých sú ešte aj v súčasnosti pomenované určité príznaky a znaky, charakteristické v diagnostike ochorení chrbtice. Ide predovšetkým o Valleixa (1852), ktorý prvý popísal bolestivé tlakové body v priebehu sedacieho nervu (n.ischiadicus). Zmeny na medzistavcových platničkách popísal aj pražský anatóm Luschka (1852). Francúzsky lekár Lasègue sa zaoberal chybným držaním tela pri bolesti chrbtice a morfológickými zmenami chrbtice, popísal klinické príznaky nervových porúch. Neskôr na jeho počesť jeho žiaci pomenovali napínacie manévry ako „lasègov príznak“, kedy pri dvíhaní dolnej končatiny od podložky dochádza k ťahu poškodeného nervového koreňa s následnou svalovou odpoveďou v podobe bolestivej zarážky, udávanej v stupňoch a v ťažších prípadoch až jednostranným stiahnutím brušných svalov. Déjerin, Dandy, Sicard, Oppenheim, Schmorl a množstvo iných autorov sa venovali tejto zložitej problematike, akým bolestivé stavy chrbtice sú a boli po nich pomenované určité vyšetrovacie fenomény, či charakteristické rádiologické znaky.

Aj v našich podmienkach bolo veľa lekárov a vedcov zaoberajúcich sa zložitou fyziológiou a patológiou chrbtice. Spomeniem len z nedávnej minulosti veľikánov československej vertebrológie Lewita, Jandu, Velého, Rýchlikovú, ktorí sa komplexne zaoberali diagnostikou, liečbou, rehabilitáciou (manipulácia, mobilizačné techniky), s dôrazom na zásadnú úlohu svalovej sústavy v správnom stereotypе držania tela, postoja, chôdze a fyzickej záťaže s ohľadom na jedinečnosť osobnosti (psychologické faktory, osobnosť) každého jedinca, na jeho vrodené a získané schopnosti. V súčasnosti v našich

podmienkach je potrebné spomenúť Burana a jeho žiakov, ktorí moderným ponímaním významu liečebnej rehabilitácie dosiahli významné liečebné efekty pri zvládnutí týchto stavov, s cieľom asistovaným cvičením dosiahnuť zlepšenie kvality svalovej sústavy a znížiť až eliminovať požívanie rôznych druhov liekov.

Diagnostika

Ochoreniami chrbtice sa zaoberá viacero medicínskych odborov – ortopédia, neurológia, rehabilitácia, reumatológia, neurochirurgia, radiológia, traumatológia a anesteziológia. V rámci diferenciálnej diagnostiky sa ochoreniami zaoberá aj interná medicína a v prípade výskytu psychogénnych faktorov participuje na liečbe aj psychiatria a klinická psychológia.

Funkčné poruchy chrbtice a degeneratívne ochorenia chrbtice tvoria v klinickej medicínskej praxi veľmi početnú skupinu. Prevažne odborný lekár – neurológ stanovuje definitívnu diagnózu a liečbu, zhodnocuje príznaky, vyhodnocuje stav svalstva, pohyblivosť a rozsah pohybu chrbtice, kĺbov, posudzuje motoriku končatín a citlivosť, venuje sa psychickému stavu.

Druhy ochorenia chrbtice

Z hľadiska vzniku ochorenia (etiológie) sú ochorenia chrbtice pomerne kompaktnou skupinou a rozdeľujú sa na presne definované:

1. organické ochorenia **špecifickej** nedegeneratívnej povahy, ako sú nádory, úrazy, vývojové chyby, infekčné a neinfekčné zápaly, osteoporóza (zmena kostnej štruktúry spojená s ubúdaním vápnika v kostiach)
2. organické postihnutia chrbtice **nešpecifickej** degeneratívnej povahy, patria sem stavy pri ktorých dochádza ku kompresívnym chrbticovým stavom (vertebrogénym syndrómom), charakteristickým prechodnými alebo trvalými bolesťami chrbtice, s postihnutím jedného alebo viacerých segmentov chrbtice, lokálnou bolesťou, poruchou funkcie, zmenou svalového napätia v okolí chrbtice, zmenami fyziologického zakrivenia chrbtice a poruchou pohyblivosti. Do tejto skupiny ochorení patria ochorenia, ktoré vznikajú na podklade blokad stavcov chrbtice, ktorých je najviac a spočiatku nemajú žiadny dokázateľný anatomický korelát. Takáto porucha funkcie niektorej časti chrbtice vždy predchádza štrukturálnym zmenám, ktoré sa vyvíjajú dlhší čas a pomocou zobrazovacích vyšetrovacích metodík (röntgenologickým vyšetrením, vyšetrením CT - počítačovou tomografiou alebo NMR- nukleárnou magnetickou rezonanciou) sa preukázu až po určitom čase.

Podľa klinickej manifestácie sa ochorenia chrbtice delia na

1. poruchy funkcie v jednom pohybovom segmente chrbtice, tzv. **segmentálne** (regionálne) poruchy funkcie, ktoré sa prejavuje lokálnou bolesťou, poruchou držania chrbtice a reflexnými zmenami v okolí chrbtice, pričom bolesť ako symptóm choroby sa nedá žiadnymi inštrumentálnymi, či prístrojovými technikami objektivizovať;

2. **pseudoradikulárne syndrómy** – sú stavy, pri ktorých nedochádza k dráždeniu nervového koreňa (radix) končatiny, ale imitujú takéto dráždenie, nie je to však typický vzorec koreňovej distribúcie a nedajú sa dokázať ani ďalšie typické neurologické znaky, prítomné pri koreňových príznakoch. Hlavným symptómom je opäť bolesť, so zníženou pohyblivosťou chrbtice, bolestivé sú svalové body v okolí chrbtice, svalstvo reaguje obranným stuhnutím;
3. kompresívne vertebrogénne syndrómy – **koreňové syndrómy**, prejavujúce sa opäť bolesťou, ale už v presnej distribúcii nervového koreňa, jedného - monoradikulárne alebo viacerých koreňov – pluriradikulárne syndrómy. Ďalším typickým znakom dráždenia nervového koreňa je porucha citlivosti v príslušnej kožnej oblasti, v ktorej nervový koreň prebieha, ako aj zníženie až vymiznutie niektorého zo šľachovo - okosticových reflexov horných alebo dolných končatín, v prísne topograficko – anatomickom priebehu, teda zákonitosti presnej a identifikovateľnej objektívnym neurologickým vyšetrením. Týmto vyšetrením sa dajú spoľahlivo vylúčiť funkčné poruchy, či účelovosť alebo simulácia.

Z funkcie chrbtice sa dá orientačne povedať, že základnou stavebnou a funkčnou jednotkou chrbtice je pohybový segment, tvorený dolnou plochou horného stavca ↔ medzistavcovou platničkou ↔ hornou plochou nasledujúceho stavca.

Platničky

Chrbtica človeka má 24 takýchto segmentov. A práve najčastejšou príčinou bolesti chrbtice býva poškodenie medzistavcovej platničky dvoch susedných stavcov. Platničky sú uložené medzi jednotlivými stavcami chrbtice, slúžia ako vodnaté, pružné ložisko medzi kostnými štruktúrami a ich úlohou je zabezpečovať väčší a plynulejší rozsah pohybu v chrbtici, zmierňovať pohyb v bežných aktivitách a činnostiach, ale aj pri fyzickej činnosti, v športe a v rôznych iných pracovných či voľných záujmových aktivitách.

Medzistavcová platnička je zložená z okrajového prstenca a vnútorného jadra platničky. Prstenec je zložený z elastickej a kolagénnej chrupavky. Priame cievne zásobenie - krvnú výživu má platnička len do 3. roku života, od toho času je jej výživa zabezpečovaná prenikaním živín z krycích doštičiek stavcových tiel, teda z okolia (difúziou) a to je hlavná príčina toho, že únikom vody rýchlo podlieha degenerácii. Stratou vody sa výška platničky znižuje, mení sa zloženie vlákien, jadro sa stáva menej pružným a elastickým a pri nevhodnom alebo nečakanom pohybe sa posúva a vyvoláva bolesť. Nebezpečné sú hlavne rotačné pohyby, záťaž a dvíhanie bremien s narovnanými kolenami, úrazy, hlavne opakované, malé úrazy - mikrotraumy (u športovcov, hlavne pri doskokoch u gymnastov, krasokorčuliarov, ale aj u baletných umelcov), môžu platničku poškodiť až tak, že dochádza k jej vyklenutiu z medzistavcového priestoru, jej vonkajší prstenec sa môže až roztrhnúť (protrúzia, hernia) a takáto vyklenutá časť môže tlakom spôsobiť poškodenie nervového koreňa končatín. Táto mechanická prekážka je dôvodom krutých bolestí, znemožňujúcich pohyb, ťažkosti pri chôdzi, pri používaní brušného lisu a nie je neobvyklé, že takéto akútne stavy končia hospitalizáciou.

Posudzovanie dočasnej pracovnej neschopnosti pri ochoreniach chrbtice

Z uvedeného vyplýva, že pri posudzovaní zdravotného stavu v rámci dočasnej pracovnej neschopnosti, kontroly posudzovania spôsobilosti na prácu, účelne vynaložených nákladov za liečenie pri pracovných úrazoch a chorobách z povolania a v rámci posudzovania dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu na účely invalidity, je **posudkový lekár Sociálnej poisťovne postavený pred neľahkú úlohu objektívne vyhodnotiť subjektívne udávané ťažkosti posudzovaného poistenca, objektívny nález a súvislosť týchto dvoch ukazovateľov k poklesu schopnosti zárobkovej činnosti.**

Ide hlavne o zistenie rozsahu pohyblivosti chrbtice, prítomnosť, či chýbanie fyziologických reflexov, porúch citlivosti, stav svalového korzetu chrbta a končatín v závislosti od druhu fyzickej záťaže v robotníckych pracovných zaradeniach, dlhodobých administratívnych prác v sede, pri počítačoch a prác vo vynútených polohách.

Posudkový lekár pri posudzovaní zdravotného stavu vždy vyhodnocuje zdravotný stav tak, aby sa našiel konsenzus medzi chorobou a pracovným zaťažením posudzovaného jedinca. Pri svojej činnosti sa tak posudkový lekár stretáva s množstvom problémov medicínskeho, ako aj nemedicínskeho charakteru.

Prvým (medicínskym faktorom) je fakt, že musí objektívne vyhodnotiť podklady z odborných lekárskeho nálezu rezortu zdravotníctva, musí pritom brať ohľad aj na stále pretrvávajúce problémy v zdravotníctve, ktoré spočívajú v dlhých čakacích dobách na odborné vyšetrenia, dlhá a opakovaná rehabilitácia, čaká aj na vyšetrenia zobrazovacích metodík – CT a NMR. Ďalším faktorom je objektívne vyhodnotiť to, aký má poistenec pokles zárobkovej činnosti pri diagnostikovanej chorobe.

Okruh bolestivých stavov chrbtice sa posudzuje podľa zásad vyplývajúcich zo zákona č. 461/2003.Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a prílohy č. 4 k zákonu, v Kapitole XV - Choroby podporného a pohybového aparátu, Oddiele E- Dorzopatia, deformujúca dorzopatia a spondylopatia, Položke 3. Degeneratívne zmeny na chrbtici a medzistavcových platničkách

a) bez účinku na statiku	10%
b) s miernym funkčným postihnutím, s prejavmi nervového a svalového dráždenia (napr. syndróm cervikokraniálnym, cervikobrachiálnym, lumbálny, lumbosakrálny a syndróm sakroiliakálneho skĺbenia, blokády stavcov), slabosť svalového korzetu, obmedzenie pohybu v postihnutom úseku	20 - 35%
c) s trvalým ťažkým postihnutím chrbtice a často recidivujúcimi, dlhotrvajúcimi prejavmi dráždenia nervov a svalov, s ťažkou poruchou statiky a dynamiky chrbtice, s výraznou poruchou svalového korzetu	40 – 50%

V prípade, že vyklenutá medzistavcová platnička tlačí na nervový koreň a dochádza k jeho poškodeniu, ktoré sa okrem bolesti, porúch citlivosti a zmenami reflexov prejaví aj zmenšovaním svalovej hmoty v príslušnom segmente nervového koreňa, svalovou slabosťou horných končatín, či poruchami chôdze s prepadávaním špičky nohy, či poruchami zvieracích (poruchy močenia, stolice), takéto klinické obrazy sú indikáciou k urgentnému

neurochirurgickému zákroku na chrbtici. Poškodená časť medzistavcovej platničky sa musí týmto zákrokom odstrániť.

V minulosti sa robili rozsiahle chirurgické intervencie nielen v poškodenom chrbticovom segmente, ale aj v priestore nad poškodeným a pod poškodeným segmentom. Takéto rozsiahle zákroky mali za následok také oslabenie stability chrbtice, že operovaní jedinci mali z reparačných pochodov naďalej problémy, nebolo neobvyklé, že po operácii bola vylúčená akákoľvek fyzická záťaž. Tu je potrebné pripomenúť, že kvalitné, dobre tonizované (spevnené prácou, cvičením a športom) svalstvo v okolí chrbtice vie dlho kompenzovať prípadne nedostatky v pohyblivosti chrbtice.

V súčasnosti, rozvojom mikrochirurgie sa výkony na chrbtici vykonávajú pomocou tzv. mikrodissektómie, čo znamená, že neurochirurgická intervencia sa vykonáva z malého rezu v príslušnej poškodenej oblasti. Zavedením nástroja do medzistavcového priestoru sa poškodená časť platničky odstráni, pričom nedochádza k devastácii svalstva v okolí a reparačné pochody – zrasty sa vyskytujú podstatne v menšej miere ako v minulosti.

Napriek takýmto moderným a šetrným prístupom, výsledky operačných zákrokov na chrbtici, týkajúcich sa dĺžky trvania dočasnej pracovnej neschopnosti a počtu uznaných invalidít nemožno vyhodnotiť ako priaznivé. Neplatí, že „....dám sa operovať, aby som sa zbavil ťažkostí a mohol pracovať“, ale veľakrát platí zásada „...operáciou mám byť uznaný invalidným“.

Stavy po neurochirurgických zákrokoch alebo ortopedicko-chirurgických zákrokoch na chrbtici sa posudzujú podľa Kapitoly XV - Choroby podporného a pohybového aparátu, Oddiel E- Dorzopatia, deformujúca dorzopatia a spondylopatia, Položka 4. Stavy po operácii chrbtice a medzistavcových platničiek, stavy po úraze chrbtice

- a) s miernym reziduálnym funkčným nálezom 10 – 20%
- b) často recidivujúce prejavy nervového a svalového dráždenia, slabosť svalového korzetu chrbta s podstatným obmedzením celkovej výkonnosti organizmu 35 – 45%
- c) s nepriaznivým reziduálnym funkčným nálezom a trvalými prejavmi dráždenia nervov, s parézami a so svalovými atrofiami a poruchami funkcie zvieračov 70 - 80%

Od prvých príznakov ťažkostí, cez diagnostiku a liečbu chrbticových stavov, ktorá je obvykle dlhšia, rehabilitáciu a dlhé čakacie doby na operačné zákroky, v súvislosti so schvaľovaním plánovaných zákrokov zdravotnými poisťovňami, prejde v súvislosti s ochoreniami chrbtice spravidla dlhý čas, neraz presahujúci dĺžku podporného obdobia na poskytovanie nemocenského. Posudkoví lekári sa vtedy dostávajú do neľahkej situácie, kedy na jednej strane nemôžu ovplyvniť dĺžku diagnostiky, liečby a termínu operácie, od ktorých závisí výsledok posúdenia dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu, na druhej strane sú konfrontovaní so zlou finančnou situáciou posudzovaného. Navyše stav pre krátky čas po operácii neumožňuje návrat do pracovného procesu, a to je jedno, či ide o ľahké pracovné zaradenie administratívneho charakteru (sedenie je najväčšia záťaž pre chrbticu) alebo do prác

fyzicky náročnejších a náročných. Takýto nepriaznivý vývoj má za následok, že poistenci na doliečenie musia byť na prechodnú dobu uznaní invalidnými.

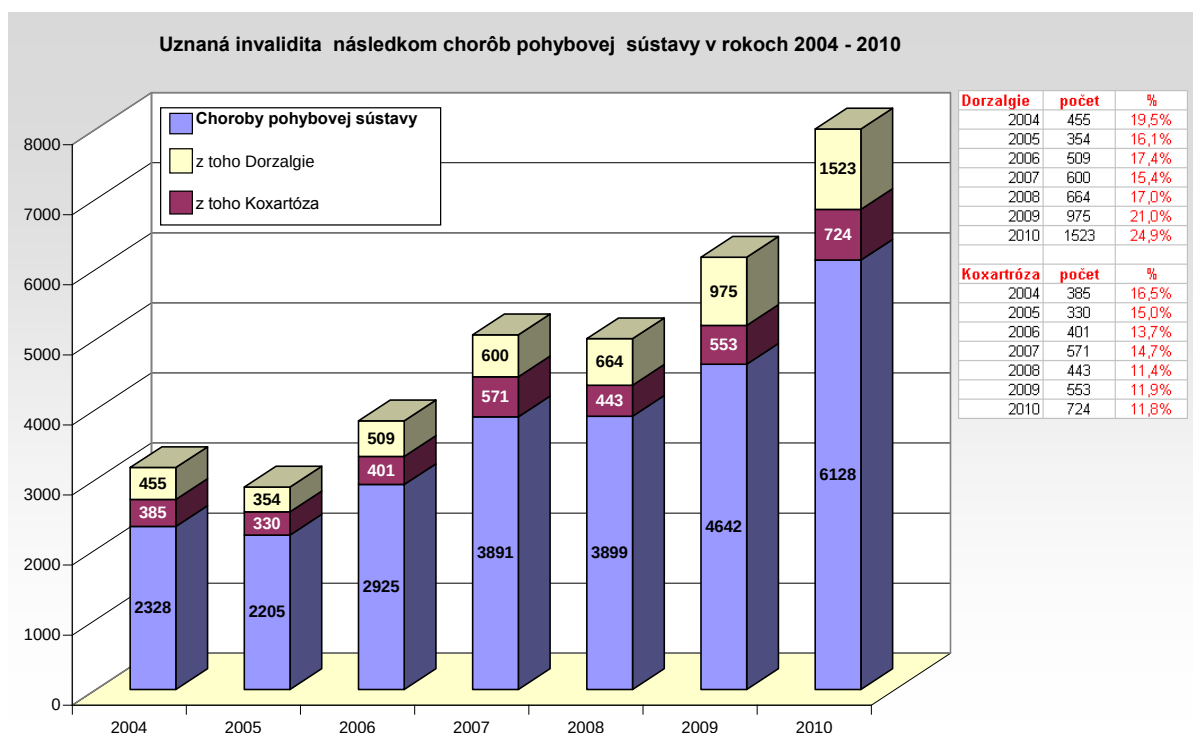
Pri tejto príležitosti treba podotknúť, že tak ako v rezorte zdravotníctva lekár nelieči röntgenový snímok, či nález z CT a NMR, tak posudkový lekár nemôže vyhodnocovať zobrazovacie metódy ako relevantné pre dĺžku trvania dočasnej pracovnej neschopnosti, ako aj pri percentuálnom určení miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na účely invalidity.

Pri posudzovaní zdravotného stavu na účely invalidity sa neurčuje percento choroby, posudkový lekár určuje percentuálnu hodnotu podľa toho o koľko percent poklesla schopnosť zárobkovej činnosti pri diagnostikovanej chorobe alebo súbore chorôb. V posudkovom lekárstve stále platí zásada, že posudkový lekár vyhodnocuje ako štádium, fáza a stupeň choroby ovplyvňujú schopnosť zárobkovej činnosti, do akej miery je tá ktorá činnosť pri chorobe redukovaná alebo či schopnosť vykonávať pracovnú činnosť už zanikla, prirodzene s ohľadom na dosiahnuté vzdelanie posudzovaného.

Vývoj invalidity a ochorenia chrbtice

Sociálna poisťovňa dlhodobo sleduje vývoj invalidity v dôsledku chorôb pohybovej sústavy. Tieto ochorenia do 31. decembra 2003 boli na prvom mieste uznaných čiastočných invalidít, podľa v tom čase účinného zákona č.100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov.

Od 1. januára 2004, kedy nadobudol účinnosť zákon č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, sú ochorenia pohybovej sústavy na prvom mieste uznaných invalidít. Aj keď do ochorení pohybovej sústavy, okrem chrbtice patria aj ochorenia váhonosných kĺbov a kĺbov horných končatín, ako aj reumatické a systémové ochorenia, je počet ochorení chrbtice naďalej významný.

Z grafu vyplýva, že počet uznaných invalidít na ochorenia pohybovej sústavy je alarmujúci, roky trvá stúpajúci trend a z toho dôvodu si problém vyžaduje multidisciplinárny a komplexný prístup na eliminovanie tohto nepriaznivého vývoja.

V prevencii je potrebné zvýšiť osobnú zainteresovanosť a zodpovedný prístup každého jedinca k svojmu pohybovému aparátu, s neodmysliteľnou súčasťou aktívneho prístupu k ťažkostiam a vôľou chcieť urobiť zásadný krok pre zlepšenie svojho zdravia. Podiel ochorení chrbtice z celkového počtu uznaných invalidít na ochorenie pohybového aparátu nie je zanedbateľný.

MUDr. Jolana Zlatošová,
posudková lekárka sociálneho poistenia,
Sociálna poisťovňa, ústredie

PORADŇA

Inštitút neobmedzených vychádzok

Môže mi lekár napísať neobmedzené vychádzky?

Dočasnú pracovnú neschopnosť poisťenca posudzuje, uznáva a o jej trvaní a skončení rozhoduje ošetrojúci lekár. Určuje aj liečebný režim a informuje dočasne práceneschopného, v akom rozsahu a či môže vykonávať bežné denné aktivity, resp. pracovné aktivity vzhľadom na jeho zdravotný stav. Stanovenie vychádzok je súčasťou liečebného režimu. Ich rozsah určuje lekár podľa druhu a závažnosti ochorenia. V praxi sa stanovujú vychádzky spravidla najskôr po troch dňoch trvania dočasnej pracovnej neschopnosti, v rozsahu štyroch hodín denne, vychádzky sú súčasťou liečby a sú zaznamenané v zdravotnej dokumentácii. Z medicínskeho hľadiska dôsledkom každej poruchy zdravia je určité obmedzenie bežných životných, pracovných úkonov vrátane študijných aktivít. Preto je určenie liečebného režimu a tým aj vychádzok prirodzené v takom rozsahu, aby zodpovedalo charakteru ochorenia. V individuálnych prípadoch, v závislosti od druhu poruchy zdravia, ak je to vhodné z hľadiska obnovy pracovnej schopnosti, Sociálna poisťovňa akceptuje aj určené celodenné vychádzky. Ich opodstatnenosť posudzuje posudkový lekár v rámci kontroly posudzovania spôsobilosti na prácu ošetrojúcim lekárom.

Mgr. Jana Besedová
Sociálna poisťovňa, ústredie

Dočasná pracovná neschopnosť a evidencia uchádzačov o zamestnanie

Celý život som pracoval u jedného zamestnávateľa - od roku 1973 do 20. 9. 2010. Keď som v 55. roku života prišiel o prácu, potreboval som si v prvom rade doliečiť svoj zlý zdravotný stav a teda som nešiel na úrad práce zaradiť sa do evidencie, ale nechal som sa uznať svojou lekárkou za dočasne pracovne neschopného. Nakoľko moja dočasná pracovná neschopnosť trvala od 21. 9. 2010 do 7. 10. 2011, čo je bežmála 13 mesiacov, zaradil ma úrad práce do evidencie nezamestnaných až 10. 10. 2011. Predložením rozhodnutia o zaradení do evidencie v príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne som požiadal o dávku v nezamestnanosti. Nerozumiem, prečo mi bola zamietnutá.

Základnou podmienkou nároku na dávku v nezamestnanosti je dosiahnutie doby poistenia v nezamestnanosti v zákonom stanovenom rozsahu a v zákonom stanovenom období. Žiadateľ má nárok na dávku v nezamestnanosti, ak v posledných troch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie bol poistený v nezamestnanosti najmenej dva roky, čo je 730 dní.

Určenie obdobia, z ktorého sa zisťuje dosiahnutá doba poistenia v nezamestnanosti, závisí od dátumu zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Vy ste boli zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie dňa 10. októbra 2011. Posudzované obdobie, z ktorého sa zisťuje dosiahnutá doba poistenia v nezamestnanosti pri Vašom posúdení nároku, je teda obdobie od 10. októbra 2008 do 9. októbra 2011.

Napriek tomu, že u Vášho zamestnávateľa ste pracovali nepretržite od roku 1973 do 20. septembra 2010, na účely posúdenia nároku na dávku v nezamestnanosti je možné zohľadniť iba dobu poistenia z obdobia pracovného pomeru od 10. októbra 2008, čo je

začiatok posudzovaného obdobia. Koniec posudzovaného obdobia je určený dňom predchádzajúcim dňu zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie, teda je určený dňom 9. október 2011. Vaše poistenie v nezamestnanosti trvalo iba do 20. septembra 2010, a preto na účely nároku na dávku v nezamestnanosti sa zohľadní obdobie končiacie týmto dňom.

V posudzovanom období od 10. októbra 2008 do 9. októbra 2011 ste tak dosiahli dobu poistenia v nezamestnanosti od 10. októbra 2008 do 20. septembra 2010, čo je celkovo 711 dní. Z tohto vyplýva, že ste nedosiahli potrebnú dobu poistenia v nezamestnanosti na vznik nároku na dávku v nezamestnanosti.

Do posudzovaného obdobia Vám zároveň spadá aj obdobie dočasnej pracovnej neschopnosti trvajúcej od 21. septembra 2010 do 7. októbra 2011, v počte 382 dní. Obdobie dočasnej pracovnej neschopnosti vzniknutej po skončení pracovného pomeru a po zániku poistenia v nezamestnanosti nie je možné na účely nároku na dávku v nezamestnanosti započítať ako dobu poistenia v nezamestnanosti. Vychádzajúc z Vami uvedených informácií, je zrejmé, že prvostupňový orgán postupoval pri posúdení nároku na dávku v nezamestnanosti správne a v súlade so zákonom.

***JUDr. Zuzana Kamenistá,
Sociálna poisťovňa, ústredie***